

Innoveren in de scrum

Auteur: Teus Moleenaar
Foto: Reed/Dennis Beek

Het softwaresysteem om mensen met een licht verstandelijke beperking te helpen op tijd op te staan, naar hun werk te gaan, en dergelijke, is op een haar na gevild. Maar de methode om die software te bouwen, is inmiddels bij Novo in Groningen al voor andere projecten gebruikt. Scrum, een vorm van Agile software ontwikkelen, is de waardevolle bijvangst van het softwareproject.

Sommige mensen lijken problemen als een magneet aan te trekken. Ze gaan te laat naar bed, waardoor ze niet op tijd opstaan om naar hun werk te gaan; weten hun agenda niet goed te beheren. Vervolgens raken ze werkloos, gebruiken wellicht te veel alcohol. Mensen op wie het gezegde ‘twaalf ambachten, dertien ongelukken’ treffend van toepassing is. “Wij krijgen de laatste jaren meer en meer te maken met zulke mensen”, zegt Rik Bakker, divisie manager bij Novo. “Dat riep bij ons de vraag op of we niet eerder in dat proces ondersteuning kunnen bieden. Nu komen we vaak pas in actie als de problemen al erg hoog zijn opgestapeld. Effectiever is om die opeenstapeling te voorkomen. We willen van reactief naar proactief. Daarbij gaat het om een groep mensen die graag zelf de regie over hun leven willen houden. En als laatste punt is de arbeidsmarktontwikkeling van belang. We krijgen steeds minder mensen die het werk kunnen doen, terwijl de

werkdruk toeneemt. Dat alles los je alleen op met automatisering.”

Reden om met Jan Baljé rond de tafel gaan zitten. Baljé is docent aan het Instituut voor Informatie- en Communicatietechnologie van de Hanzehogeschool Groningen. Al snel is system integrator Avics – met het hoofdkantoor in Groningen, deelnemer geworden van het project. Avics is namelijk gespecialiseerd in oplossingen voor de zorgsector via domotica. In het basis-systeem van Avics zijn veel sensoren verwerkt.

“We gebruiken sensoren in de woning die reageren op geluid en/of beweging. We werken ook met druksensoren om bijvoorbeeld

‘Als de cliënt het niet meer wil, kan hij alles stop zetten’

te kunnen nagaan of iemand is opgestaan om op tijd op zijn werk te kunnen zijn. Aan het systeem van Avics hebben we een aantal zaken toegevoegd. Dat zijn het expertsysteem en de terugkoppeling naar de client met bijvoorbeeld een sms, en de track- and trace-optie. Een voorbeeld van de terugkoppeling is dat het systeem een wekker laat afgaan als sensoren aangeven dat de cliënt niet op tijd is opgestaan. Mocht dat niet helpen, dan stuurt het systeem een sms naar een aangewezen persoon. Dat kan een hulpverlener zijn, maar in sommige gevallen is misschien een familielid beter. De scripts kun je daarop aanpassen. Via het mobiele netwerk in Groningen zou je kunnen volgen of iemand de kortste route naar zijn werk neemt. Dat doen we via

Wat is Agile?

Agile is het Engelse woord voor lenig of behendig. Bij softwareontwikkeling verwijst het begrip naar een methode waarbij alle betrokken partijen in één team samenwerken en in korte perioden (iteraties genoemd) werkende software opleveren, hetgeen uiteindelijk moet uitmonden in de gewenste programmatuur. Agile legt de nadruk op communicatie. Doordat onder anderen business, ontwikkelaars en testers samen optrekken, is de kans op misvattingen kleiner. Door te werken met korte ontwikkelcycli en oplevering van werkende software, is meteen duidelijk of het project de goede kant opgaat en is tijdige bijsturing mogelijk.

Agile is afkomstig uit de industrie (o.a. Toyota) en heeft later zijn weg gevonden naar softwareontwikkeling.

Meer is te vinden op www.agileholland.com.

GPS-tracking. Je kunt op afstand deuren en ramen bedienen. Kortom: intelligente ICT-oplossingen zijn in te zetten om deze groep mensen een lichte verstandelijke handicap te helpen het goede spoor te bewandelen”, legt Baljé uit.

Zelf regie houden

Het voordeel voor de cliënten, aldus Bakker, is dat ze meer regie krijgen over hun eigen leven. Een aantal stappen waar vroeger een hulpverlener over de vloer kwam, is op deze manier geautomatiseerd.

“Wij ontwikkelen het systeem in samenwerking met de cliënt zelf, met diens ouders of verzorgers, eventueel met diens partner, met de gedragswetenschapper, met mensen van Novo, en met andere betrokken instanties. Daarbij werken we volgens de Scrum-methode”, legt Baljé uit. Hij werkt met sprints van drie weken en stand-up meetings waarin alleen de studenten die aan het systeem werken aanwezig zijn. “Eigenlijk zouden alle betrokkenen naar die meetings moeten komen, maar dat is lastig, omdat bij Novo met ploegendiensten wordt gewerkt; je krijgt nooit iedereen bij elkaar.”

Wat is Novo?

De geschiedenis van Novo begint in 1913 met de oprichting in de stad Groningen van de ‘Vereniging Zwakzinnigenzorg’. De naam ‘Novo’ stamt uit 1993. Inmiddels werken 1.300 medewerkers van de organisatie voor meer dan 2.000 kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking in de provincies Groningen en Drente.

Novo biedt verblijf en behandeling voor kinderen, kinderdagcentra, woonvormen en dienstencentra voor volwassenen, centra voor dagbesteding, logeerkamers, gezinsondersteuning, en ambulante dienstverlening. Dit gebeurt op tachtig locaties in de twee provincies.

“Belangrijk is”, vervolgt Bakker, “dat er een rode knop in het systeem zit. Als de cliënt het niet meer wil, kan hij alles stop zetten. Het gaat tenslotte om zijn leven. We hebben ook besloten dat we niet gaan controleren of iemand het systeem misbruikt. Hij kan bijvoorbeeld een zware steen op de druksensor in zijn bed leggen om te simuleren dat hij op tijd naar bed is gegaan, terwijl hij toch nog op is. Als dat gebeurt, dan is iemand blijkbaar niet aan dit systeem toe. Dan moeten gesprekken volgen om na te gaan hoe we hem wel kunnen helpen. Controle heeft in elk geval geen zin.”

Bottom-up

Bakker vertelt dat het systeem nog in ontwikkeling is en op dit moment bij twee mensen wordt uitprobeerd. Bij een derde

Wat is Scrum?

Scrum is een term uit de rugbysport waarbij de spelers schouder aan schouder tegenover elkaar gebogen staan en als groep proberen de bal naar de overkant van het veld te krijgen. Dat werken in groepsverband is kenmerkend voor de ontwikkelmethode Scrum.

In korte, op elkaar volgende periodes (meestal van twee of drie weken) maakt het team werkende software. Die perioden worden sprints genoemd. Elke dag begint met een bijeenkomst waar teamleden bepalen wat zij hebben gedaan en wat zij die dag gaan doen, welke problemen zij ondervinden en welke doelen haalbaar zijn. Die bijeenkomst gebeurt staande, vandaar de naam ‘standup meeting’. Het team werkt met twee backlogs (‘to do’-lijsten): de product backlog (waarin de voortgang naar het uiteindelijke product staat beschreven) en de sprint-backlog (waarin het kortetermijnwerk staat beschreven). De ‘Scrum-master’ bewaakt het proces.

Waar Scrum meer de nadruk legt op het teamwerk en de iteraties, legt XP (eXtreme Programming) meer de nadruk op de manier van ontwikkelen zelf, zoals pair programming en testgedreven ontwikkelen. De combinatie Scrum en XP komt dan ook voor. Uit recent onderzoek van VersionOne blijkt dat Scrum is gebruikt in 58 procent van de gevallen waarbij met een Agile-methode is gewerkt. Andere vormen zijn Custom Hybrid, XP, Srumban, Lean, Feature Driven Development en AgileUp, maar die komen elk niet boven de 5 procent uit.

Rik Bakker, divisie manager bij Novo en Jan Baljé, docent aan het Instituut voor Informatie- en Communicatietechnologie van de Hanzehogeschool Groningen.

persoon is het geïnstalleerd en gaat het loggen beginnen; een vierde cliënt wacht op een ADSL-aansluiting om te kunnen meedoen. September/oktober moet de ontwikkelfase zijn afgerond.

“Maar wat mij het meest heeft getroffen, is de methode waarmee de oplossing tot stand

‘Medewerkers staan zelf aan het roer, innoveren zelf’

komt. Agile kun je namelijk ook voor tal van andere projecten gebruiken. Belangrijk is dat je prioriteiten toekent aan zaken binnen het project, dat de voorspelbaarheid toeneemt, omdat je namelijk na elke sprint kijkt hoe het ervoor staat en meteen feedback krijgt. Je beschikt steeds over werkende demo’s. In de zorgsector is vaak top-down gewerkt – en al te vaak merken we dat ideeën geen doorgang vinden of weerklank krijgen. Met Agile werk je bottom-up; de medewerkers staan zelf aan het roer, innoveren zelf. Door het opknippen

in sprints maak je grote problemen klein, waardoor je uitvoerbare ontwerpen kunt maken. Scrum is volgens mij een manier om innovatie in de zorg, met name de Care-tak, door te voeren”, stelt Bakker.

En – als om dit te bewijzen – legt hij een folder op tafel waarin wordt uitgelegd waarvoor Novo staat. De folder is voor cliënten en hun omgeving gemaakt. “We zijn al vier jaar bezig om zo’n folder te maken en steeds liep het vast. We hebben Scrum toegepast en nu ligt hij er. Ik ga deze methode zeker bij tal van andere zaken toepassen.” <

Teus Molenaar is freelance journalist